

Nationaal Coördinator Groningen

Kwartaal rapportage

oktober - december 2016

Inhoud

Inhoud—2
Leeswijzer—4

1	Schadeherstel—5
1.1	Schadeafhandeling—5
1.2	Afhandeling complexe schadegevallen door NCG—7
1.3	Commissie Bijzondere Situaties—7
1.4	Arbiter Bodembeweging—8
1.5	Opgekochte woningen NAM—9
2	Gebiedsgericht werken en versterken—10
2.1	Inspecties en sterkteberekeningen—10
2.2	Versterkingspunten—11
3	Instrumentarium—18
3.1	Pilot koopinstrument—18
3.2	Woonbedrijf—19
3.3	Instrument ten behoeve van nieuwbouw—20
3.4	Instrumentarium achterstallig onderhoud—20
3.5	Regeling voor waardevermeerdering—20
3.6	Regeling verduurzaming bij versterking—21
4	Maatschappelijke en Bestuurlijke Stuurgroep—22
4.1	Meerjarenprogramma NCG 2017-2021 (MJP)—22
4.2	Nieuwe waardevermeerderingsregeling—23
4.3	Ongelijkmatige daling landbouwpercelen—23
4.4	Rechtsbijstandverzekering—23
5	Kansrijk—24
5.1	Onderwijs—24
5.2	Zorg—25
5.3	Infrastructuur—25
5.4	Industrie—25
5.5	Agrarische sector—26
5.6	Energietransitie—26
5.7	Economie—27
5.8	Leefbaarheid—27
5.9	Cultureel erfgoed—28
5.10	Wonen—29
6	Onderzoeken—30
6.1	Kennisontwikkeling—30
6.2	Onderzoeken—30
7	Organisatie—32
7.1	Personele bezetting—32
7.2	Afhandeling van klachten, burgerbrieven en Wob-verzoeken—32
8	Financiën—35
8.1	Meerjarenprogramma (MJP) en geactualiseerde meerjarenbegroting—35
8.2	Uitgaven lopend jaar—36

8.3 Bestuursakkoord en aanvullende afspraken—38

Leeswijzer

Voor u ligt de kwartaalrapportage van het vierde kwartaal van 2016 van Nationaal Coördinator Groningen (NCG).

De rapportage bestaat uit acht onderdelen. Het eerste onderdeel gaat over schadeherstel. Cijfers over onder andere schademeldingen, aanvragen voor contra-expertise en onveilige situaties bieden inzicht in de voortgang van het schadeherstel. In het tweede onderdeel komt de versterking en de gebiedsgerichte aanpak aan de orde. Hier wordt ingegaan op de voortgang van inspecties in de prioritaire gebieden van NCG. In het derde onderdeel wordt de stand van zaken met betrekking tot het instrumentarium van NCG weergegeven. In onderdeel vier staat beschreven wat in er in het vierde kwartaal in de maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep aan de orde is gekomen. Het vijfde onderdeel, Kansrijk, geeft de thematische aanpak op de verschillende beleidsterreinen van NCG weer. Onderdeel zes gaat over onderzoeken rondom kennisontwikkeling over aardbevingen. Een overzicht van de personele bezetting en de afhandeling van klachten, burgerbrieven en Wob-verzoeken door NCG komt in onderdeel zeven aan de orde. De rapportage sluit af met onderdeel acht waarin de financiën van NCG en de inzet van middelen van het bestuursakkoord worden toegelicht.

1 Schadeherstel

In dit hoofdstuk wordt het verloop van de schadeafhandeling geschetst. Dit gebeurt aan de hand van gegevens over de schadeafhandeling door Centrum Veilig Wonen (CVW), de behandeling van complexe schadegevallen door NCG, behandeling van schadezaken door de Arbitrer Bodembeweging¹ en de Commissie Bijzondere Situaties. Ook wordt specifiek ingegaan op het aantal opgekochte huizen in het gebied.

NCG is voornemens de rapportage van schadeherstel in het volgende kwartaal te verduidelijken. Deze rapportage is grotendeels conform het bestaande format gemaakt, zodat de vergelijking over het jaar heen kan worden gemaakt. NCG bekijkt of en hoe in de toekomst gerapporteerd kan worden over gemiddelde schadebedragen.

1.1 Schadeafhandeling²

De gegevens over de afhandeling van reguliere schades zijn in onderstaande tabel terug te vinden. Hierbij zijn niet alleen de gegevens over het afgelopen kwartaal opgenomen, maar zijn ook ter referentie de gegevens over de schadeafhandeling vanaf 13 augustus 2012 (start van overzicht over de schadeafhandeling door NAM en CVW) tot en met het eind van het vierde kwartaal van 2016 inzichtelijk gemaakt. CVW werkt met een continue werkvoorraad waarvan deze rapportage een momentopname is.

Tabel 1. Schadeafhandeling door CVW

CVW schadeafhandeling	Per kwartaal	Cumulatief ³
	3-10 t/m 1-1	Vanaf start schade afhandeling (NAM + CVW)
Aantal schademeldingen	1.897	76.694
Aantal ingeplande bezoeken schade-expert	3.263	75.214
Aantal bezoeken schade-expert	3.730	75.141
Aantal expertiserapporten (aanbod schadeherstel)	1.831	72.470
Waarvan rapporten met alleen C-schade	67%	x
Waarvan rapporten met A/B-schade	33%	x ⁴
Aantal akkoord met compensatie ⁵	3.903	65.434
Contra	3-10 t/m 1-1	Sinds 5-1-2015
Aantal aanvragen contra-expert	1.551	9.019
Aantal contra-experts aan de slag	1.132	8.528

¹ Voorheen Arbitrer Aardbevingssschade

² De tabellen en grafiek in paragraaf 1.1 Schadeafhandeling zijn gebaseerd op gegevens van CVW, zoals ontvangen op 12 januari om 22:01 uur.

³ Vanwege continue verbeteringen in de client-managementsystemen bij CVW, zijn de cumulatieve gegevens in de laatste kolom van deze tabel aan verandering onderhevig. Zo zijn in het eerste kwartaal van 2016 NAM-dossiers ingevoerd in dit systeem en zijn in het derde kwartaal de woningcorporatiedossiers toegevoegd.

⁴ Er is door NAM niet vanaf dit moment bijgehouden of de in de rapporten A, B of C schade is geconstateerd. Hiervoor staat A-schade voor aardbevingsgerelateerde schade, B-schade voor een combinatie van aardbevingsgerelateerde schade en niet-aardbevingsgerelateerde schade en C-schade voor niet-aardbevingsgerelateerde schade. Daarom kunnen deze gegevens niet inzichtelijk worden gemaakt over deze gehele looptijd.

⁵ Onder andere door overdracht van dossiers van NAM naar CVW is het aantal akkoorden hoog.

Aantal contra-rapportages ontvangen door CVW	1.708	7.753
Aantal getekende akkoorden	1.583	4.814
Aantal getekende dis-akkoorden	700	1.382
Aantal 3 ^e deskundige (uitfaseringscategorie)	68	726
Schadeherstel	3-10 t/m 1-1	Sinds 5-1-2015
Aantal meldingen waarbij gekozen wordt voor herstel	528	7.918
<i>Waarvan herstel door aannemer CVW</i>	306	4.781
<i>Waarvan herstel door eigen gekozen aannemer</i>	222	3.137
Aantal meldingen waar gekozen wordt voor uitbetaling	1.329	17.292

Het aantal schademeldingen in het laatste kwartaal is licht gedaald ten opzichte van het kwartaal ervoor. Het aantal aanvragen voor contra-experts is echter gestegen. In het vierde kwartaal zijn 1.551 aanvragen voor een contra-expertise gedaan. Dit is een verdubbeling van het aantal aanvragen ten opzichte van het derde kwartaal. Ook het aantal dis-akkoorden stijgt. In het vierde kwartaal is in 528 gevallen gekozen voor herstel (door een aannemer van CVW of een eigen gekozen aannemer). Dat is 28% van het totaal aantal schademeldingen in het vierde kwartaal. Dit is een lichte daling ten opzichte van 30% in het derde kwartaal van 2016.

1.1.1

Acuut onveilige situaties

In het vierde kwartaal van 2016 zijn in totaal 134 meldingen van een acuut onveilige situatie gedaan. Dat is bijna een derde van het totaal aantal meldingen in 2016. In 2016 zijn er in totaal 431 meldingen geweest. Bewoners kunnen een dergelijke melding doen via een 'rode knop' op de homepage van Centrum Veilig Wonen. Deze 'rode knopmeldingen' leiden in alle gevallen tot een direct huisbezoek van een expert van CVW. Acuut onveilige situaties worden gemeld bij de betreffende gemeente. Van de 134 meldingen bleek er in 26 gevallen daadwerkelijk sprake van een acuut onveilige situatie. Een groot deel van de acuut onveilige situaties van het vierde kwartaal bevindt zich in het buitengebied. Daar is in het vierde kwartaal gestart met inspecties, waarbij ingeval van acuut onveilige situaties daar melding van is gemaakt.

Tabel 2. Acuut onveilige situatiemeldingen

Acuut onveilige situatiemeldingen	3-10 t/m 1-1	2016
Acuut onveilige situaties gemeld via de rode knop	134	431
<i>Waarvan beoordeeld als niet acuut</i>	108	327
<i>Waarvan geconstateerd als acuut</i>	26	104
Waarvan een noodmaatregel gesteld is	20	85
Waarvan contact met de gemeente is gezocht	6	19

1.1.2

Overige cijfers CVW

De klanttevredenheid is in het vierde kwartaal gedaald. Het gemiddeld schadebedrag vertoont een dalende lijn over het gehele jaar heen.

Tabel 3. CVW overige cijfers - klanttevredenheid

Klanttevredenheid	4^e kwartaal	2016
Klanttevredenheidsscore	5.7	6.4

1.2 Afhandeling complexe schadegevallen door NCG

In het vierde kwartaal zijn 106 complexe dossiers binnengekomen. Hiervan zijn 47 zaken volledig afgehandeld. Het aantal openstaande dossiers komt daarmee op 54. Voor 23 dossiers zijn er behandelvoorstellen gemaakt. Daarvan is in 13 dossiers tot een bemiddelingsvoorstel gekomen. Dit betekent dat er een forse stap richting een oplossing is gemaakt.

De categorie met status 'nog niet behandeld', vijf dossiers voor dit kwartaal, betreft dossiers die zich in een onderzoek/inventarisatiefase bevinden. Het is nog niet gezegd dat dit daadwerkelijk complexe dossiers zijn of worden. Onder dezelfde categorie vallen ook informatievragen die na beantwoording niet leiden tot vervolg. Of zaken die relatief eenvoudig, zonder bemiddelingsvoorstel, kunnen worden afgehandeld.

Tabel 4. Complexe schades

Complexe schades	Aantal aangemelde dossiers	Aantal afgehandelde dossiers	Aantal openstaande dossiers	Nog niet behandeld
Oktober	29	14	15	0
November	50	20	28	2
December	27	13	11	3
Totaal Q4	106	47	54	5

De stroom van te behandelen complexe dossiers afkomstig van CVW neemt geleidelijk toe. Dit komt omdat NCG en CVW strakker monitoren of een dossier complex is. Dossiers gaan daarmee eerder over naar NCG. Gemiddeld genomen bespreken NCG en CVW nu wekelijks drie tot vijf dossiers. Daarvan wordt ongeveer de helft daadwerkelijk overgedragen naar NCG. Het andere deel wordt in het reguliere schadeproces voortgezet.

Voor de helft van de in totaal 97 over te nemen complexe dossiers van NAM is de schademelder akkoord met behandeling van het dossier door NCG. De rest van de schademelders heeft ondanks een herinneringsmail niet gereageerd. De redenen daarvoor zijn onbekend. Inmiddels is met NAM en CVW afgesproken om voor deze groep 'nabelacties' te doen.

1.3 Commissie Bijzondere Situaties

De Commissie Bijzondere Situaties heeft in het vierde kwartaal negen nieuwe meldingen gekregen en twintig meldingen afgehandeld. Ook heeft de Commissie Bijzondere Situaties in twee situaties besloten om twee huizen door NAM te laten opkopen. In de tabel op de volgende pagina zijn alle dossiers weergegeven. Verder doet de Commissie Bijzondere Situaties verslag van haar activiteiten in het jaarverslag 2016⁶.

⁶ Zie voor het jaarverslag van de Commissie Bijzondere Situaties www.vangnetbijzondere-situaties.nl

Tabel 5. Commissie Bijzondere Situaties

Aantal aanmeldingen: (1-1-2016 t/m 31-12-2016)	51	Afgehandelde aanmeldingen:	35
		Nog openstaand:	16
Aantal gevallen waarin de Commissie Bijzondere Situaties in Q4 heeft besloten een woning op te laten kopen door NAM⁷	2		
Totaal opkoop 2016	11		

1.4

Arbiter Bodembeweging

Onderstaand overzicht laat de stand van zaken zien met betrekking tot de werkzaamheden van de arbiters, van de start van hun werkzaamheden in mei 2016 tot en met het laatste kwartaal van 2016. Inmiddels zijn 81 zaken afgerond. Dit is meer dan een verdubbeling van de 39 afgeronde zaken als vermeld in de derde kwartaalrapportage. In 46 zaken was sprake van een schikking en in 35 gevallen van een uitspraak. In een verdere 17 zaken hebben schouw en zitting plaatsgevonden en wordt een uitspraak voorbereid. Het aantal zaken dat bij de arbiters wordt gemeld neemt in de afgelopen weken toe. De capaciteit van de arbiters zal daarom worden uitgebreid.

Aangezien de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze&Aa's zich hebben verbonden aan de uitspraak van de arbiter verandert de naam van de Arbiter Aardbevingsschade in Arbiter Bodembeweging. Dit is ook vastgelegd in het meerjarenprogramma van NCG.

NCG heeft de afgelopen maanden gesprekken gevoerd met een drietal gemeentes, de provincie, het Verbond van Verzekeraars, de Nederlandse Vereniging voor Banken, Gasunie en zoutwinningsbedrijven Nedmag en Akzo Nobel voor wat betreft de behandeling van complexe schades door NCG en de mogelijkheid tot aansluiting bij de geschilbeslechting door de Arbiter Bodembeweging. Die gesprekken zijn constructief geweest en leiden tot werkafspraken bij de behandeling van complexe schades door NCG. De komende periode zullen er met partijen vervolggesprekken plaatsvinden ten aanzien van de mogelijkheid tot aansluiting bij de geschilbeslechting door de Arbiter Bodembeweging die moeten leiden tot een volledig beeld van aansluiting van andere partijen aan de bemiddeling van complexe schade en de geschilbeslechting door de Arbiter Bodembeweging.

Tabel 6. Zaken Arbiter

Zaken arbiter	Aantal
Aantal binnengekomen zaken	299
In behandeling: verzonden ontvangstbevestiging (en ontvankelijk)	151
Schouw/zitting plaatsgevonden	98
Afgerond	81

⁷ De Commissie Bijzondere Situaties rapporteert het aantal gevallen waarin zij heeft besloten een woning op te laten kopen door NAM. De opdracht aan NAM wordt pas gegeven op het moment dat de eigenaar van de woning hiermee akkoord is. Het aantal gevallen waarin daadwerkelijke koop heeft plaatsgevonden is weergegeven in tabel 7 (bron: NAM). De doorlooptijd tussen het verstrekken van de opdracht door de Commissie Bijzondere Situaties aan NAM en daadwerkelijke koop van de woning varieert per geval.

1.5

Opgekochte woningen NAM⁸

In specifieke situaties gaat NAM over tot aankoop van een woning of gebouw.

Redenen daarvoor zijn:

- Complexe schades: als er meer speelt dan enkel schade door aardbevingen.
- Advies van de Commissie Bijzondere Situaties: opeenstapeling van problemen, bijvoorbeeld op medisch, financieel en sociaal gebied.
- Testwoningen: door testwoningen wordt steeds beter duidelijk hoe gebouwen versterkt kunnen worden. De testwoningen staan model voor soortgelijke huizen in de regio. Woningen in goede staat en na sloop resterende kavels zullen in de regel weer worden verkocht tegen marktconforme waarde. Waar nodig gebeurt dit in afstemming met de betreffende gemeente en eventuele andere belanghebbenden.

In de onderstaande tabel staat een overzicht van het aantal tot nu toe opgekochte woningen.

Tabel 7. Opgekochte woningen NAM t/m 31-12-2016⁹

Reden aankoop	Aantal
Testwoningen	8
Bijzondere situatie	29
Complexe schade	33
Totaal aantal opgekochte woningen	70
<i>Waarvan gesloopt</i>	13
<i>Waarvan verkocht</i>	9

⁸ <http://www.nam.nl/nam-en-de-samenleving/groningen-gasveld-specifieke-regelingen/aangekochte-woningen.html>

⁹ Deze tabel is gebaseerd op gegevens van NAM, zoals ontvangen op 15-01-2017.

2 Gebiedsgericht werken en versterken

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op de eerste uitkomsten van de uitgevoerde sterkteberekeningen per woningtype, het vervolg van het inspectie- en versterkingsprogramma in nieuw aangewezen gebieden en de activiteiten van de versterkingspunten in het vierde kwartaal.

2.1 Inspecties en sterkteberekeningen

Het inspectie- en versterkingsprogramma bestaat uit verschillende rondes. In 2016 is gestart met Ronde 1 in de eerste prioritaire gebieden in Loppersum, 't Zandt, Ten Post/Lellens/Winneweer, Overschild en Opwierde Zuid in Appingedam. Ronde 1 bestaat uit 1.467 gebouwen, voornamelijk (rij)woningen. De inspecties en berekeningen worden uitgevoerd met als referentiekader de NPR 9998 van december 2015 met toepassing van de KNMI-kaart van oktober 2015. De eerste berekeningen zijn in het vierde kwartaal ontvangen. Daaruit bleek dat alle berekende woningen versterkt moeten worden. Op welke wijze dit moet gebeuren, wordt nog nader uitgewerkt. Er is een analyse gemaakt met als conclusie dat ook de overige gebouwen in het programma van 1.467 gebouwen versterkt moeten worden.

In de komende maanden worden de versterkingsadviezen voor de 1.467 gebouwen uitgewerkt. Dit zijn voorstellen met versterkingsmaatregelen die nodig zijn om de gebouwen te laten voldoen aan de veiligheidsnorm. Op 1 april 2017 zijn de versterkingsadviezen voor de eerste 500 woningen gereed om met bewoners te bespreken. In de maanden erna volgen de overige versterkingsadviezen. Voor 1 september 2017 moeten alle adviezen gereed zijn. Nu blijkt dat versterkingsmaatregelen noodzakelijk zijn, is het van belang dat zo snel mogelijk het risico wordt weggenomen door daadwerkelijk maatregelen uit te voeren. Nog in 2017 moet voor een deel van de woningen hiermee worden gestart. Het vervolgproces om te komen tot integrale gebiedsversterkingsplannen moet daarom zo efficiënt mogelijk verlopen. Processtappen die kunnen leiden tot vertraging worden kritisch gevolgd en mogelijk herzien. Uiteraard blijven doelstellingen uit het meerjarenprogramma, zoals 'de bewoner staat centraal' daarbij gehandhaafd.

In de tabellen op de volgende pagina staan de cijfers van de inspecties van de gebiedsgerichte aanpak en de cijfers rondom bouwkundig versterken.

Tabel 8: Inspecties gebiedsgerichte aanpak¹⁰

Periode 03-10-2016 t/m 01-01- 2016	Voortgang gebiedsgerichte aanpak Q4		Voortgang totaal 2016		Voortgang cumulatief ¹¹	
	Uitgebreide inspectie	Validatie inspectie	Uitgebreide inspectie	Validatie inspectie	Uitgebreide inspectie	Validatie inspectie
Appingedam	8	196	64	311	148	311
Loppersum	153	57	268	101	342	101
Ten Post	19	24	36	39	36	39
Overschild	18	0	26	9	26	9
't Zandt	43	37	72	63	72	63
2^eronde Appingedam	3	82	3	82	3	82
Totaal	244	396	469	605	627	605

Tabel 9. Bouwkundig versterken¹²

Voortgang	03-10 t/m 01-01	Totaal 2016	Cumulatief
Veilig Stellen - Gebouw ¹³	18	56	346
Veilig Stellen - HRBE ¹⁴	268	978	1.811
Bouwkundig Versterken (niet op Norm) ¹⁵	0	28	316
Bouwkundig Versterken (op Norm) ¹⁶	28	176	218
Totaal	314	1.238	2.691

Verder is in het vierde kwartaal gestart met de voorbereidingen voor inspecties van Ronde 2 van het inspectie- en versterkingsprogramma in Middelstum, Stedum, Ten Boer, Delfzijl, Kantens, Uithuizen en Zandweer, Slochteren en het noordelijke deel van Opwierde in Appingedam. Overal heeft een informatiebijeenkomst voor bewoners plaatsgevonden en in Appingedam en gemeente Eemsmond zijn de eerste inspecties uitgevoerd. De overige inspecties vinden in de eerste helft van 2017 plaats.

2.2 Versterkingspunten

Voor de versterkingspunten stond het vierde kwartaal in het teken van de begeleiding van bewoners bij de uitvoering van de inspecties van hun woningen, voorbereidende werkzaamheden voor gebiedsversterkingsplannen, het aanwijzen van nieuwe gebieden voor het inspectie- en versterkingsprogramma voor 2017 (Ronde 1, fase 2 en Ronde 2, fase 1) en het opstarten van versterkingspunten in de nieuwe gebieden.

In het vierde kwartaal hebben verschillende informatiebijeenkomsten plaatsgevonden voor bewoners. De bijeenkomsten worden gewaardeerd door de bezoekers en hebben een redelijk goede opkomst.

Er zijn twee type bijeenkomsten georganiseerd:

¹⁰ Deze tabel is gebaseerd op gegevens van CVW, zoals ontvangen op 13 januari 2017 om 11:19 uur.

¹¹ Cumulatief omvat ook de aantallen van voor de opening van de versterkingspunten.

¹² Deze tabel is gebaseerd op gegevens van CVW, zoals ontvangen op 25 januari 2017 om 13:50 uur.

¹³ Veiligstellen houdt in dat de onveilige situatie is opgelost.

¹⁴ HRBE's: Hoog Risico Bouw Elementen.

¹⁵ Niet op norm betekent dat de versterking niet conform de NPR heeft plaatsgevonden; deze was destijds nog niet beschikbaar.

¹⁶ Op norm houdt in dat de versterking is uitgevoerd volgens de Nederlandse PraktijkRichtlijn (NPR).

1. Informatiebijeenkomsten als start van het inspectie- en versterkingsprogramma 2017¹⁷ (zowel Ronde 1, fase 2 en Ronde 2, fase 1).
Tijdens deze bijeenkomsten is ingegaan op de rol en verantwoordelijkheden van NCG en andere partijen, algemene achtergrond met betrekking tot bebouwing en aardbevingen in het gebied en hoe de eerste stappen van het inspectie-versterkingsprogramma verlopen (met name wat betekent een inspectie voor de bewoner). In de bijeenkomsten die vanaf december 2016 zijn georganiseerd, is ook aandacht besteed aan de eerste uitkomsten van de uitgevoerde sterkteberekeningen per woningtype en wat dit betekent.
2. Informatiebijeenkomst als start van de pilot Agrarische Bedrijven.
Tijdens deze bijeenkomst is ingegaan op de aanpak en doelen van de pilot, welke criteria voor de agrarische bedrijven gelden om deel te kunnen nemen, hoe de selectie van de bedrijven wordt uitgevoerd en hoe de uitgebreide inspecties bij een agrarisch bedrijf verlopen.

In de tabellen onderaan dit hoofdstuk staat per versterkingspunt beschreven hoeveel informatiebijeenkomsten in het vierde kwartaal hebben plaatsgevonden en hoeveel bezoekers daar aanwezig waren.

In dezelfde tabellen staat per gebied beschreven hoeveel woningen zijn opgenomen in de betreffende fase van het inspectie- en versterkingsprogramma en of er bij inspecties stagnaties zijn. Met stagnatie wordt bedoeld dat er soms extra afstemming met bewoners nodig is om ze mee te kunnen laten doen aan het inspectieprogramma of dat bewoners niet mee willen doen. De bewoner beslist namelijk altijd zelf over zijn/haar eigen woning.

In paragraaf 2.1 is een toelichting gegeven op de eerste uitkomsten van de uitgevoerde sterkteberekeningen per woningtype. Om vragen van bewoners te beantwoorden, zijn de versterkingspunten in december verruimd open geweest. In de tabellen zijn de verruimde openingstijden weergegeven en staat beschreven hoeveel bewoners hiervan gebruik hebben gemaakt. Het aantal bezoekers en vragen was minimaal. Dit kan verschillende redenen hebben, bijvoorbeeld omdat bewoners deze uitkomst al hadden verwacht of omdat de consequenties van de boodschap nog niet in zijn volle omvang zijn doorgedrongen.

Naast de verruimde openingstijden was een tijdelijk centraal telefoonnummer geopend voor bewoners in Groningen die (nog) niet zijn opgenomen in het versterkingsprogramma, maar wel vragen hadden naar aanleiding van de media-aandacht over de eerste uitkomsten van de uitgevoerde sterkteberekeningen. Twee bewoners hebben via dit nummer vragen gesteld. Ook zijn drie e-mailberichten over dit onderwerp binnengekomen.

Ten slotte wordt per versterkingspunt aangegeven of er dorpshuizen worden begeleid bij inspecties, aan welke pilots wordt gewerkt en of er bijzonderheden aan de orde zijn.

¹⁷ Voor de gemeente Eemsmond (Uithuizen, Zandweer en Kantens) geldt dat de inspecties in december 2016 zijn opgestart .

2.2.1 *Gemeente Slochteren*

Tabel 10. Overschild

Overschild	Q4
Aantal informatiebijeenkomsten	2
Aantal bezoekers informatiebijeenkomsten	Ca. 40
Stagnatie in inspectieproces	0
Aantal bezoekers versterkingspunt	12
Aantal verruimde openingstijden	5 dagdelen
Aantal bezoekers/bellers verruimde tijden	0/0
Aantal dorpshuizen begeleiden	3
Aantal woningen ronde 1 Fase 1 2016	35
Aantal woningen ronde 1 Fase 2 1 ^e helft 2017	215
Pilots	1. Cultureel erfgoed 2. Agrarische bedrijven
Bijzonderheden	1. Ronde 1 Fase 2 is gestart met kennismakingsgesprekken in december. Inspecties staan op de planning voor 1 ^e helft 2017.

Tabel 11. Slochteren/Schildwolde

Slochteren/Schildwolde	Q4
Aantal informatiebijeenkomsten	1
Aantal bezoekers informatiebijeenkomst	Ca. 15
Stagnatie in inspectieproces	0
Aantal bezoekers versterkingspunt	0
Aantal dorpshuizen begeleiden	0
Aantal woningen ronde 2 Fase 1 1 ^e helft 2017	137
Pilots	0
Bijzonderheden	1. De start van de inspecties voor ronde 2 is in januari 2017.

2.2.2 *Gemeente Loppersum*

Tabel 12. Loppersum

Loppersum	Q4
Aantal informatiebijeenkomsten	0
Aantal bezoekers informatiebijeenkomst	0
Stagnatie in inspectieproces	10
Aantal bezoekers versterkingspunt	60
Aantal verruimde openingstijden	5 dagdelen
Aantal bezoekers/bellers verruimde tijden	1/2
Aantal dorpshuizen begeleiden	2
Aantal woningen ronde 1 Fase 1 2016	
	392
Aantal woningen ronde 1 Fase 2 1^e helft 2017	
	650
Pilots	1. Fivelstraat en Defstraat Zeedijken 2. Spoorzicht
Bijzonderheden	1. Voor ronde 1 fase 2 zijn ook een aantal ondernemers opgenomen in het inspectieprogramma.

Tabel 13. Stedum

Stedum	Q4
Aantal informatiebijeenkomsten	1
Aantal bezoekers informatiebijeenkomst	Ca. 150
Stagnatie in inspectieproces	0
Aantal bezoekers versterkingspunt	0
Aantal dorpshuizen begeleiden	0
Aantal woningen ronde 2 Fase 1 1^e helft 2017	
	35
Pilots	0
Bijzonderheden	1. De start van de inspecties voor ronde 2 is in januari 2017.

Tabel 14. 't Zandt

't Zandt	Q4
Aantal informatiebijeenkomsten	1
Aantal bezoekers informatiebijeenkomst	Ca. 75
Stagnatie inspectieproces	4
Aantal bezoekers versterkingspunt	20
Aantal verruimde openingstijden	4 dagdelen
Aantal bezoekers/bellers verruimde tijden	0/0
Aantal dorpshuizen begeleiden	5
Aantal woningen	
Aantal woningen ronde 1 Fase 1 2016	134
Aantal woningen ronde 1 Fase 2 1 ^e helft 2017	81
Pilots	0
Bijzonderheden	<ol style="list-style-type: none"> 1. De bewoners waarbij het inspectieproces stagneert worden wederom benaderd na binnenkomst sterkteberekeningen vergelijkbaar woningtype. 2. Gemeentelijke visie versterken hoofdstructuur i.r.t. dorpsvisie. 3. Monumentencluster wordt bekeken.

Tabel 15. Middelstum

Middelstum	Q4
Aantal informatiebijeenkomsten	1
Aantal bezoekers informatiebijeenkomst	ca. 40
Stagnatie in inspectieproces	0
Aantal bezoekers versterkingspunt	0
Aantal dorpshuizen begeleiden	0
Aantal woningen	
Aantal woningen ronde 2 Fase 1 1 ^e helft 2017	168
Pilots	0
Bijzonderheden	<ol style="list-style-type: none"> 1. De start van de inspecties voor ronde 2 is in januari 2017.

2.2.3 *Gemeente Ten Boer*

Tabel 16. Ten Post

Ten Post	Q4
Aantal informatiebijeenkomsten	0
Aantal bezoekers informatiebijeenkomst	0
Stagnatie in inspectieproces	6
Aantal bezoekers versterkingspunt	30
Aantal verruimde openingstijden	4 dagdelen
Aantal bezoekers/bellers verruimde tijden	4/2
Aantal dorpshuizen begeleiden	3
Aantal woningen ronde 1 Fase 1 2016	
	165
Aantal woningen ronde 1 Fase 2 1^e helft 2017	
	129
Pilots	1. Collectieve duurzame energie opwekking in Ten Post
Bijzonderheden	1. De start van de inspecties voor fase 2 is in januari 2017.

Tabel 17. Ten Boer

Ten Boer	Q4
Aantal informatiebijeenkomsten	1
Aantal bezoekers informatiebijeenkomst	Ca. 30
Stagnatie in inspectieproces	0
Aantal bezoekers versterkingspunt	0
Aantal dorpshuizen begeleiden	0
Aantal woningen ronde 2 Fase 1 1^e helft 2017	
	254
Pilots	0
Bijzonderheden	1. De start van de inspecties voor ronde 2 is in januari 2017.

2.2.4 *Gemeente Appingedam*

Tabel 18. Opwierde Zuid

Opwierde Zuid	Q4
Aantal informatiebijeenkomsten	0
Aantal bezoekers informatiebijeenkomst	0
Stagnatie in inspectieproces	24
Aantal bezoekers versterkingspunt	20
Aantal verruimde openingstijden	4 dagdelen
Aantal bezoekers/bellers verruimde tijden	12/2
Aantal dorpshuizen begeleiden	0
Aantal woningen ronde 1 Fase 1 2016	
	398
Pilots	0
Bijzonderheden	1. De bewoners waarbij het inspectieproces stagneert worden wederom benaderd na binnenkomst sterkteberekeningen vergelijkbaar woningtype.

Tabel 19. 2^e ronde Appingedam

2^e Ronde Appingedam	Q4
Aantal informatiebijeenkomsten	2
Aantal bezoekers informatiebijeenkomsten	Ca. 150
Stagnatie in inspectieproces	3
Aantal bezoekers versterkingspunt	5
Aantal dorpshuizen begeleiden	2
Aantal woningen ronde 2 Fase 1 1 ^e helft 2017	848
Pilots	0
Bijzonderheden	1. De start van de inspecties voor de 2 ^e ronde was in december gepland.

2.2.5 *Gemeente Delfzijl*

Tabel 20. Delfzijl

Delfzijl	Q4
Aantal informatiebijeenkomsten	1
Aantal bezoekers informatiebijeenkomst	ca. 150
Stagnatie in inspectieproces	0
Aantal bezoekers versterkingspunt	0
Aantal dorpshuizen begeleiden	0
Aantal woningen ronde 2 Fase 1 1 ^e helft 2017	532
Pilots	0
Bijzonderheden	1. Dit versterkingspunt is eind november 2016 in gebruik genomen. 2. De start van de inspecties voor Delfzijl is in januari 2017 gepland.

2.2.6 *Gemeente Eemshoek*

Tabel 21. Uithuizen, Kantens en Zandweer

Uithuizen, Kantens en Zandweer	Q4
Aantal informatiebijeenkomsten	1
Aantal bezoekers informatiebijeenkomst	ca.80
Stagnatie in inspectieproces	0
Aantal bezoekers versterkingspunt	0
Aantal dorpshuizen begeleiden	1
Aantal woningen ronde 2 Fase 1 1 ^e helft 2017	312
Pilots	0
Bijzonderheden	1. Dit versterkingspunt is eind november 2016 in gebruik genomen. 2. De inspecties voor ronde 2 zijn medio december 2016 opgestart.

3 Instrumentarium

In dit onderdeel wordt stilgestaan bij het instrumentarium van NCG. Het beschrijft de stand van zaken rondom de verschillende regelingen.

3.1 Pilot koopinstrument

In juni 2016 zijn deels door de adviescommissie en deels door loting 55 woningen geselecteerd die voor opkoop vanuit de Pilot koopinstrument in aanmerking komen. In de maanden daarna zijn de woningen vanuit de Stichting Proef Koopinstrument getaxeerd op marktwaarde en hebben de bewoners een aanbod gekregen voor de koop van hun woning. Ondertussen zijn een aantal bewoners erin geslaagd om hun woning te verkopen buiten de proef om. Zij hebben inmiddels de regeling verlaten. Hetzelfde geldt voor een aantal bewoners die het aanbod onvoldoende vonden. De stand van zaken voor de 55 geselecteerde woningen per 16 januari 2017 is in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 22. Stand van zaken 55 geselecteerde woningen

Stand van zaken	Aantal
Koopovereenkomsten tweezijdig ondertekend	38
Koopovereenkomsten door verkoper ondertekend en moeten nog door de Stichting Proef Koopinstrument getekend worden	3
Lopende second-opinions	4
Regeling verlaten, waarvan 5 regulier zijn verkocht	8
Dossier in behandeling	1
Nader onderzoek woning op asbest	1
Totaal	55

Vanwege het vertrek van een aantal woningeigenaren uit de regeling is ruimte vrijgekomen binnen de beschikbare € 10 miljoen. De adviescommissie van de Pilot koopinstrument heeft besloten om dat budget te benutten om de eerstvolgende bewoners op de lotingslijst te laten deelnemen aan de proef, zodanig dat het budget van € 10 miljoen weer maximaal wordt benut. Het gaat om vier woningen. De betreffende bewoners hebben bericht gekregen en in januari 2017 worden de woningen getaxeerd. Als er weer budget vrijkomt, wordt opnieuw gekeken of het mogelijk is om de eerstvolgende woningeigenaar op de lotingslijst te selecteren.

De eerste woningen uit de proef worden begin april 2017 opgekocht. Per woning zal worden bekeken of deze inzetbaar is als wisselwoning. Wisselwoningen moeten dienst doen als tijdelijke huisvesting voor bewoners van woningen die versterkt moeten worden. Als dat niet het geval is, dan wordt bekeken of het opportuun is om de woning te verkopen of te verhuren.

Professor Boelhouwer (TU Delft / OTB) is gevraagd om de evaluatie van de Pilot koopinstrument te verzorgen. In de evaluatie worden de 179 bewoners die zich hadden aangemeld voor de proef uitgenodigd om een schriftelijke enquête in te vullen. Ook worden interviews afgenomen met verschillende betrokken partijen (NCG, Stichting Proef Koopinstrument, de adviescommissie en het bestuur van de NVM afdeling Groningen). De evaluatie wordt in het eerste kwartaal van 2017 afgerond.

3.2 **Woonbedrijf**

De versterkingsopgave van NCG leidt tot vastgoedgerelateerde activiteiten zoals het opkopen, beheren, verkopen en/of slopen van bestaande panden. Daarnaast worden woningen gekocht van mensen met economische en sociaal-maatschappelijke problemen, zoals in de Pilot koopinstrument. Voor de uitvoering van die activiteiten is besloten om een woonbedrijf op te richten.

Het ministerie van Economische Zaken heeft verkend welke organisaties binnen het (semi-)publieke domein een dergelijke entiteit kunnen oprichten. Uit die verkenning blijkt dat er geen organisaties zijn binnen het (semi-)publieke domein waarvan het voor de hand ligt dat zij deze taken kunnen uitvoeren. Daarom wordt op dit moment NCG als meest geëigende organisatie gezien om deze entiteit vorm te geven.

Instellingsprocedure

Gezien de aard van de werkzaamheden en het verlieslijdende karakter dat het woonbedrijf vermoedelijk met zich meebrengt, is besloten om een stichting op te richten. Voor de oprichting van stichtingen door de Nederlandse Staat geldt een aantal specifieke regels. Volgens de Comptabiliteitswet (Cw) mag de Staat niet buiten medeweten van het parlement een stichting oprichten. Het voornemen tot oprichting moet in een zogenoemde voorhangprocedure worden meegedeeld aan de Staten-Generaal.

Daarnaast moeten volgens het stichtingenkader van het ministerie van Financiën de stukken, waarmee het voornemen tot oprichting wordt voorgehangen, voorzien zijn van een advies van een toetsingscommissie en een advies van de Algemene Rekenkamer. De toetsingscommissie bestaat uit de ministeries van Financiën en Binnenlandse Zaken. Ook de ministerraad is betrokken bij de besluitvorming. De stichting kan pas opgericht worden als de Europese Commissie de steunverlening heeft goedgekeurd. Daarvoor wordt een notificatieprocedure bij de Europese Commissie gevolgd. De activiteiten die tot die tijd noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld voor de Pilot koopinstrument, worden uitgevoerd door de tijdelijke Stichting Proef Koopinstrument.

Taken

Het woonbedrijf zal zich in ieder geval richten op de volgende taken:

1. Het voorzien in wisselwoningen voor de versterkingsopgave, inclusief het opkopen van woningen t.b.v. wisselwoningen.
2. De noodzakelijke opkoop van woningen in het kader van de versterkingsopgave, bijvoorbeeld waar versterken duurder is dan de marktwaarde van de woning.
3. Het opkopen en beheren van woningen bij economische en sociaal-maatschappelijke knelpunten.
4. Het opkopen en beheren van woningen bij het oplossen van complexe schadegevallen.
5. Het beheren, verkopen, dan wel slopen van de opgekochte woningen in afstemming met gemeenten en provincie.

Het woonbedrijf gaat voornamelijk de rol van vastgoedbeheerder op zich nemen. De verwachting is dat de benodigde financiële middelen in het kader van versterken of schade door NAM beschikbaar wordt gesteld. Voor de beheerskosten van de woningen is op de begroting van NCG een bedrag van € 10 miljoen gereserveerd. Er vindt op dit moment nog afstemming plaats tussen het ministerie van Economische Zaken en NCG met betrekking tot de governance van het woonbedrijf. Instemming van het ministerie van Economische Zaken is nodig, omdat het Rijk formeel de stichting opricht. De uitgangspunten die de basis vormen voor de

instellingsprocedure worden in het eerste kwartaal van 2017 aan de stuurgroepen voorgelegd. Naar verwachting wordt hier in het eerste kwartaal van 2017 overeenstemming over bereikt. Daarna kan de instellingsprocedure in gang worden gezet. Verder is een zogenaamd non paper in voorbereiding om de notificatieprocedure bij de Europese Commissie in gang te zetten. Een planning voor de notificatieprocedure is op dit moment nog niet te geven.

3.3 Instrument ten behoeve van nieuwbouw

In het Nationaal Bestuurlijk Overleg is een akkoord bereikt over de herijking van de nieuwbouwregeling. Deze kaders zijn weergegeven in het Meerjarenprogramma 2017-2021 (hoofdstuk 6), vastgesteld op 23 december 2016 in de ministerraad, en gelden per 1 januari 2017. Op basis van deze kaders worden de huidige regeling en werkwijze in het eerste kwartaal van 2017 aangepast. De voortgang is terug te vinden in de volgende kwartaalrapportage van NCG.

3.4 Instrumentarium achterstallig onderhoud

NCG en NAM hebben medio 2016 overeenstemming bereikt over de uitgangspunten van de pilot voor het fonds achterstallig onderhoud. Het betreft een proef waarbij eigenaren/bewoners laagdrempelig kunnen lenen om achterstallig onderhoud betaalbaar te financieren. Bewoners kunnen dit, met ondersteuning van NCG, inzetten nadat er overeenstemming is met NAM over schadeherstel, achterstallig onderhoud en de bijbehorende kostenverdeling. De leningsvoorwaarden zijn bepaald. Op het NHG-rentepercentage (10 jaar gemiddeld) wordt een korting van – 1,25 % gehanteerd. Ook is afgesproken om flexibel om te gaan met het aantal monumentale woningen die een plek kunnen krijgen in de pilot.

Op dit moment is het aantal aanmeldingen voor de proef niet in te schatten. Dat is een groot struikelblok voor de aanbesteding. Bij een aanbesteding dient vooraf een volumebepaling te worden opgenomen, zodat marktpartijen een commerciële afweging kunnen maken en een offerte kunnen uitbrengen. Op dit moment wordt gesproken hoe hier invulling aan kan worden gegeven. Naar verwachting start de formele aanbesteding in het eerste kwartaal van 2017.

Indien er voor de openstelling van het fonds concrete cases van achterstallig onderhoud naar voren komen, wordt door NCG met betrokken partijen bekeken of een op maat gesneden oplossing mogelijk is.

3.5 Regeling voor waardevermeerdering

Minister Kamp van Economische Zaken heeft ingestemd met een nieuwe waardevermeerderingsregeling voor huiseigenaren in het aardbevingsgebied in Groningen. Op advies van NCG, in afstemming met de maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroepen, komt de nieuwe regeling overeen met de oude regeling voor waardevermeerdering.

Dit houdt in dat huiseigenaren met een schade van minimaal € 1.000,- een eenmalige uitkering van € 4.000,- kunnen inzetten voor energiebesparende of energieopwekkende maatregelen. De regeling wordt opengesteld voor schade door bodembeweging als gevolg van de gaswinning in het Groninger gasveld, ongeacht de locatie. De mogelijkheid van een uitkering van € 4.000,- bij de koop van een woning, zoals bij de oude regeling het geval was, komt te vervallen. Op die manier wordt alleen compensatie geboden voor de overlast van schade. Voor de nieuwe waardevermeerderingsregeling is een budget van € 89,1 miljoen beschikbaar. NCG schat in dat dit toereikend is voor de invulling van de regeling.

Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) gaat, net de als de oude regeling, de nieuwe regeling uitvoeren. De ambitie is om de regeling in het eerste kwartaal van 2017 te publiceren in de Staatscourant en aansluitend open te stellen voor schadegevallen vanaf 1 januari 2016. Na openstelling van de regeling kunnen bewoners een aanvraag bij SNN indienen. Bewoners met schades van voor 1 januari 2016, die wel uiterlijk op 31 januari 2016 zijn gemeld, maar waarvan het rapport op 1 juli 2016 nog niet in het bezit van SNN was omdat het schadeproces nog niet was afgerond, kunnen ook gebruik maken van de nieuwe regeling. Zij dienen na openstelling van de regeling opnieuw een aanvraag te doen.

Na de publicatie van de nieuwe waardevermeerderingsregeling in de Staatscourant, maken NCG en SNN de regeling bekend via www.nationaalcoordinatorgroningen.nl en www.snn.eu en via advertenties in lokale en regionale media. In de communicatie krijgt de aanvraagprocedure bijzondere aandacht, zo ook de noodzaak tot het opnieuw doen van een aanvraag voor de nieuwe regeling.

3.6 Regeling verduurzaming bij versterking

NCG streeft naar het verbeteren van de energieprestatie van woningen. Om die reden heeft NCG de minister van Economische Zaken geadviseerd om naast de waardevermeerderingsregeling een aparte regeling in te richten voor verduurzaming bij versterking. Verduurzaming bij versterking is gericht op koppelkansen. Als een woning moet worden versterkt, kan met een financiële bijdrage extra energiebesparende maatregelen worden genomen. Het streven is om deze maatregelen te integreren in het versterkingsplan.

De minister heeft dit advies overgenomen en in de begroting is hiervoor een € 40 miljoen gereserveerd.

NCG hanteert in de regeling de volgende uitgangspunten voor woningeigenaren:

- Subsidie van maximaal € 4.000,-.
- Mogelijkheid om te combineren met andere subsidies van ministeries van Binnenlandse Zaken en Economische Zaken.
- Mogelijkheid om subsidie aan te vullen met een eigen bijdrage, bijvoorbeeld via het Nationaal Energiebespaarfonds.

Het opstellen van de regeling kost tijd. Daarom zoekt NCG eerst naar een tussenoplossing voor de eerste 1.467 te versterken woningen en de 50 huizen uit het project Heft in eigen Hand. Op basis van deze ervaringen bekijkt NCG hoe de definitieve regeling tot stand komt.

In aanvulling op de regeling kunnen bewoners gebruik maken van de energiebesparingssubsidie van het ministerie van Binnenlandse Zaken. NCG gaat op korte termijn met de minister voor Wonen en Rijksdienst in gesprek om dit zo snel mogelijk vorm te geven voor de eerste te versterken woningen.

4 Maatschappelijke en Bestuurlijke Stuurgroep

Sinds januari 2016 adviseren de maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep de NCG over (de uitvoering van) het Meerjarenprogramma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen. In het vierde kwartaal is de maatschappelijke stuurgroep uitgebreid met twee maatschappelijke organisaties: Huurders Platform Aardbevingen Groningen (HPAG) en 'Kerk en aardbeving'. In het vierde kwartaal zijn de stuurgroepen een aantal keren bijeengekomen. Zowel in de 'reguliere' vergaderingen, als in extra bijeenkomsten om bepaalde onderwerpen uitgebreid te bespreken. Bij iedere stuurgroepvergadering geeft de NCG tevens een toelichting op de uitvoering van het Meerjarenprogramma en de voortgang van onderzoeken en regelingen. De volgende onderwerpen zijn in het vierde kwartaal onder andere besproken:

- actualisatie van het Meerjarenprogramma (MJP);
- bouwkundig versterken in 2016 en 2017;
- stand van zaken t.a.v. uitvoering (o.a. schadeafhandeling buitengebied, toelichting op de eerste uitkomsten van inspecties en berekeningen in het kader van versterking);
- stand van zaken t.a.v. regelingen (o.a. procestaxatie, nieuwbouw, koopinstrument, woonbedrijf);
- derde CBS-rapportage 'Woningmarktontwikkelingen rondom Groningerveld';
- deelname van de waterschappen aan de arbitrageregeling;
- positie NCG (wetsvoorstel wijziging Mijnbouwwet);
- de kwartaalrapportage van de NCG over het derde kwartaal;
- de waardevermeerderingsregeling;
- rechtsbijstandverzekering;
- een kennismaking met het versterkingspunt Appingedam;
- rapport ongelijkmatige daling landbouwpercelen;
- verslagen van de stuurgroep leefbaarheid.

Hieronder volgt een korte toelichting op een aantal van de besproken onderwerpen.

4.1 Meerjarenprogramma NCG 2017-2021 (MJP)

De concepttekst van het MJP is besproken in de reguliere vergaderingen van de maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep en in enkele extra bijeenkomsten. De reacties vanuit beide stuurgroepen hebben geresulteerd in een aantal opmerkingen die zijn verwerkt in de definitieve tekst van het MJP. Er is onder andere aandacht gevraagd voor erfgoed, leefbaarheid, ruimtelijke kwaliteit, financiën, veiligheid van de industrie, de positie van de NCG (wetsvoorstel wijziging Mijnbouwwet) en de nieuwbouw-, koop- en waardevermeerderingsregelingen. De maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep onderschrijven beide een praktische aanpak van de versterking, die de snelheid van het versterkingsproces verhoogt. Beide stuurgroepen vragen duidelijkheid in het MJP over de termijn waarbinnen versterking plaatsvindt. De versterkingsaanpak zoals door NCG omschreven in het MJP, heeft de instemming van alle bestuurlijke partijen (gemeenten, provincie, het Rijk). Dit neemt niet weg dat er een verschil van interpretatie is tussen het Rijk en regio (provincie, gemeenten, maatschappelijke stuurgroep) ten aanzien van de termijn waarbinnen de versterking moet worden gerealiseerd. Hiervan is ook melding gemaakt in de brief van de minister aan de Tweede Kamer bij de vaststelling van het MJP d.d. 23 december 2016.

De maatschappelijke stuurgroep heeft daarnaast aandacht gevraagd voor de oplopende seismiciteit in de toekomst, die de SodM voorspelt. De bestuurlijke

stuurgroep heeft aandacht gevraagd voor de communicatie met inwoners en de betrokkenheid van gemeenteraden en de Provinciale Staten bij het MJP. Op 6 december 2016 is met de coördinerend minister een laatste versie van het MJP besproken. De NCG heeft vervolgens haar definitieve voorstel voor het MJP aangeboden aan de minister. Het definitieve MJP is inmiddels vastgesteld.

4.2

Nieuwe waardevermeerderingsregeling

De NCG heeft beide stuurgroepen gevraagd om opvattingen omtrent de waardevermeerdering, zodat op basis daarvan een regeling gemaakt kan worden. De minister van Economische Zaken volgt de adviezen van de stuurgroepen en NCG op. Zie voor meer informatie over de nieuwe waardevermeerderingsregeling ook hoofdstuk 3.5.

4.3

Ongelijkmatige daling landbouwpercelen

Op verzoek van de maatschappelijke stuurgroep is dit onderwerp nader bekeken door NCG. Aan de huidige onderzoeken kunnen nog geen conclusies worden verbonden, daarom gaat NCG dit nader bekijken met LTO en de Commissie Bodemdaling.

4.4

Rechtsbijstandverzekering

Op verzoek van de maatschappelijke stuurgroep heeft NCG contact opgenomen met het Verbond van Verzekeraars. Het is nog steeds mogelijk een rechtsbijstandverzekering af te sluiten in het aardbevingsgebied.

5 Kansrijk

5.1 Onderwijs

5.1.1 *Convenant scholenprogramma*

NCG heeft met de gemeenten, de betrokken schoolbesturen en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een bestuurlijke afspraak gemaakt over de verdeling en inzet van de rijksbijdrage à € 73,5 miljoen die verloopt via een decentralisatie-uitkering in het gemeentefonds. Deze afspraken zijn vastgelegd in een convenant dat op 28 oktober 2016 is ondertekend. Het convenant is gepubliceerd op de website van NCG. De basis van de verdeling over de gemeenten ligt in de programmaplannen van de gemeenten. NCG voert regie over de inzet van de rijksbijdrage en de uitvoering van het scholenprogramma. Op 6 december is de decembercirculaire gemeentefonds 2016 gepubliceerd.

5.1.2 *Vergoeding schoolbesturen*

Het scholenprogramma vraagt aanvullende inzet van schoolbesturen en de gemeenten. De gemeenten ontvangen voor de inzet van hun ambtenaren reeds een vergoeding via de lumpsum. NCG heeft zich er voor ingezet dat ook schoolbesturen een vergoeding ontvangen als tegemoetkoming in de kosten die zij maken ten behoeve van de uitvoering van het scholenprogramma. Op deze wijze wordt voorkomen dat onderwijsgeld wordt ingezet ten behoeve van de versterkingsopgave. In totaal stelt NCG € 2,5 miljoen beschikbaar aan de schoolbesturen. NCG heeft met de schoolbesturen afgesproken dat deze middelen gelijk verdeeld worden over de projecten waaraan de schoolbesturen deelnemen. Schoolbesturen ontvangen een bijdrage voor deelname aan de projecten voor bouwkundige versterking, tijdelijke huisvesting en vervangende nieuwbouw. Op basis van de regionale projectplanning van het scholenprogramma stelt NCG jaarlijks vast welke bijdrage de schoolbesturen ontvangen. De schoolbesturen ontvangen daarover jaarlijks aan het eind van het eerste kwartaal bericht. Er vindt nog afstemming plaats hoe de uitkering aan de schoolbesturen wordt gedaan, aangezien de NCG dit niet rechtstreeks naar de schoolbesturen kan uitbetalen.

5.1.3 *Regionale planning*

In samenwerking met CVW is voor de uitvoering van het scholenprogramma een planning opgesteld. In deze planning zijn alle projecten opgenomen: bouwkundig versterken, tijdelijke huisvesting en vervangende nieuwbouw. Aan het eind van ieder jaar vindt een actualisatie plaats van deze planning.

5.1.4 *Scholen in de gemeenten De Marne, Winsum en Groningen*

De scholen in de gemeenten De Marne, Winsum en Groningen maken geen onderdeel uit van het scholenprogramma. NCG heeft daarover gesproken met de gemeenten Winsum en De Marne. Het uitgangspunt is dat deze scholen onder het reguliere versterkingsprogramma van NCG vallen, waarbij geprioriteerd wordt conform het vastgestelde kader van NCG. Met betrekking tot de nieuwbouw van de kindcentra in deze gemeenten vinden gesprekken plaats over de eventuele toepassing van de nieuwbouwingeregeling.

De gemeente Groningen heeft in 2015 een seismische quickscan laten uitvoeren naar de aardbevingsbestendigheid van scholen waar de gemeente Groningen het economisch claimrecht van heeft, dan wel eigenaar is, en gymzalen in de stad Groningen. Het doel van het onderzoek was het inventariseren van potentiële Hoog Risico Bouw Elementen (pHRBE) en het beoordelen van de scholen en gymzalen op

hun weerbaarheid bij seismische activiteit. Door CVW is in 2016 nader onderzoek gedaan naar de HRBE's. Eind van het eerste kwartaal van 2017 wordt dit onderzoek afgerond. De uitvoering verloopt conform het meerjarenprogramma.

5.2 Zorg

Eind oktober heeft een tweede bestuurlijke zorgconferentie plaatsgevonden met betrokken belanghebbenden, zorgvastgoed, zorgaanbieders, gemeenten, verzekeraar en provincie. Het doel om concrete afspraken te maken over verantwoordelijkheden, werkwijze en besluitvorming is behaald. Bijzonder is de gezamenlijke aanpak waarbij alle betrokken partijen, zoals de zorgbestuurders, directies van zorgvastgoed, wethouders, de provincie, zorgverzekeraar Menzis en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport hun bijdrage leveren aan de visievorming over de invulling van de zorg in Groningen in de toekomst. Deze visie is mede bepalend voor de invulling van de tijdsplanning van panden die eventueel versterkt moeten worden. Een stuurgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van bovenstaande partijen, is op 1 december gestart.

5.3 Infrastructuur

NCG heeft Antea Group de opdracht gegeven om een kwalitatieve risico-inventarisatie van de infrastructuur in het gebied op te stellen. Deze opdracht wordt momenteel uitgevoerd. De inventarisatie moet leiden tot een prioritair en gebiedsgericht overzicht waar de infrabeheerders mee aan de slag kunnen. Oplevering van de inventarisatie vindt in het eerste kwartaal van 2017 plaats. De uitvoering van de opdracht gebeurt in nauw overleg met de infrabeheerders in het gebied. Het kernteam van het Platform Aardbevingsbestendig Infra fungeert als klankbordgroep bij het onderzoek en met alle infrabeheerders worden afzonderlijke gesprekken gevoerd over de infrastructuur die zij in beheer hebben en de hierbij aanwezige risico's.

In november is er verdere voortgang geboekt door het waterschap en NAM bij het bepalen van de versterkingsopgave voor de zeedijk tussen Delfzijl en de Eemshaven. De uitvoering van de dijkverbetering is op 13 december gestart. Tevens vinden er voor andere concrete projecten gesprekken plaats tussen NAM en infrabeheerders om de mogelijke bevingsopgave in beeld te krijgen. Het gaat hierbij om regionale waterkeringen, maar ook om bruggen, (water)leidingen en wegen.

5.4 Industrie

In het vierde kwartaal is verder gewerkt aan een beoordelingsmethodiek voor installaties van bedrijven die werken met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen. Zo zijn TNO en Deltares bezig met de ontwikkeling van een rekenmethodiek voor aardbevingsbestendigheid, die begin 2017 bij een aantal installaties wordt uitgetoetst.

Daarnaast heeft de werkgroep Maatgevende Aardbevingsbelasting onder leiding van prof.dr. Ira Helsloot (hoogleraar Besturen van Veiligheid) op 6 november een rapport uitgebracht aan NCG. Hierin komen ze met een betrekkelijk eenvoudige toets om te berekenen of een installatie sterk genoeg is om bij de zwaarste aardbeving haar inhoud vast te houden (geen 'loss of containment' van gevaarlijke stoffen), inclusief de mogelijke risico's van verweking.

In de vergadering van de stuurgroep industrie op 28 november 2016 zijn afspraken gemaakt over de aanpak voor het komend half jaar, waarbij deze methode wordt gebruikt en besluitvorming over een definitieve beoordelingsmethodiek heeft plaatsgevonden. De afspraken zijn in het meerjarenprogramma als concrete beleidsbeslissing opgenomen.

5.5 Agrarische sector

Voor de pilot met agrarische objecten binnen het versterkingsprogramma in Overschild is een plan van aanpak vastgesteld. Met boeren is gesproken over mogelijke deelname.

Met gemeenten en provincie is gesproken over een goede inrichting van het vergunningstraject dat aan de orde is wanneer boeren gebruik wensen te maken van het programma Groninger Schuren en Stallen (PGSS). Hiervoor is een werkgroep opgezet. In goed overleg met alle partijen, inclusief LTO Noord en NAM, wordt verder gewerkt aan het goed inregelen van het proces.

Een onderzoek naar ongelijkmatige bodemdaling in opdracht van LTO Noord is afgerond. De percelen die zijn onderzocht laten zien dat ongelijkmatige bodemdaling vooral voort lijkt te komen uit de manier waarop de grond in het verleden is gebruikt. Bijvoorbeeld sloten die in het verleden zijn gedempt of egalisering van landbouwgronden. Ook de manier waarop drainage is aangelegd, dan wel functioneert, heeft effect. Effect door trillingen lijkt voorlopig niet aannemelijk. Met LTO is afgesproken dat er verder wordt gesproken als daar aanleiding voor is, bijvoorbeeld als zich onverklaarbare cases aandienen.

Op een kleiner perceel wordt nog nader onderzoek uitgevoerd. De Commissie Bodemdaling is betrokken bij de verschillende onderzoeken.

5.6 Energietransitie

In het vierde kwartaal is verder gewerkt aan een aanpak om verduurzaming bij versterking te realiseren. Bij reeds lopende versterkingsprojecten zoals Heft in eigen hand en de pilot Fivelstraat wordt een pilot uitgevoerd om ervaring op te doen met de wijze waarop verduurzamingsmaatregelen gekoppeld kunnen worden aan versterkingsmaatregelen.

Verder is in het vierde kwartaal met diverse stakeholders in het gebied gesproken over de mogelijkheden om Smart Grids¹⁸ te ontwikkelen. Met Enexis en de provincie Groningen wordt gesproken over een geschikt gebied om een pilotproject te starten. Hierbij wordt gefocust op gebieden waar het netwerk overbelast is.

Het verkennend onderzoek naar de rol van NCG met betrekking tot het thema Gas2.0 is afgerond. Dit thema is destijds benoemd door de commissie Meijer en het gaat hierbij om economische kansen voortkomend uit verduurzaming. NCG zal zich met betrekking tot dit thema primair richten op verduurzaming via haar kernactiviteiten van schadeherstel en versterking in de gebouwde omgeving. Op andere Gas2.0-thema's wordt de rol van NCG nader bepaald in afstemming met stakeholders.

NCG ondersteunt de ambitie van de Noordelijke Innovation Board (NIB) om te komen tot concrete businesscases voor duurzame Noord-Nederlandse economische groei. Specifiek ondersteunt NIB het initiatief om tot een businesscase waterstof-economie voor Noord-Nederland te komen. Deze businesscase wordt momenteel uitgewerkt. NCG heeft toegezegd om voor de start van dit traject eenmalig € 150.000,- beschikbaar te stellen, om initiële proceskosten te financieren. Naast NCG financieren provincie Groningen en Gasunie mee in deze fase. Daarbij gaat NCG er vanuit dat, in de verdere uitwerking en implementatie van de businesscase, vooral het bedrijfsleven aan zet is.

¹⁸ Technologieën om het elektriciteitsnet te beheren, nu steeds meer apparaten worden aangesloten die lokaal een forse vraag of aanbod van stroom op het lokale net veroorzaken.

5.7 Economie

Eind 2016 heeft de NCG het projectplan voor de oprichting van het Informatie- en Adviespunt Bedrijven (IAB) vastgesteld, zodat deze kan worden besproken met de maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep voor advies. Het IAB moet zich gaan richten op het informeren en adviseren van bedrijven over alle voor hen relevante aardbevingsgerelateerde onderwerpen. Dit gebeurt via een digitaal platform, een-op-een contact (telefonisch of op afspraak) en via informatiesessies. Daarnaast krijgt het IAB een signaalfunctie richting NCG, CVW en NAM en gaat nauw worden samengewerkt met andere dienstverlenende organisaties voor ondernemers, zoals KvK, VNO-NCW, EBG en financieringsorganisaties. Na vaststelling van het projectplan is een begin gemaakt met de concrete implementatie (zoals bemensing, agenda, inhoud voor het digitale platform). De implementatie loopt door in het eerste kwartaal van 2017.

In het vierde kwartaal zijn verschillende stappen gezet op het gebied van opleidingen en arbeidsmarkt. Zo is in oktober een akkoord bereikt tussen Economic Board Groningen, NAM, NCG en provincie Groningen over de meerjarenfinanciering van het EPI-Kenniscentrum, het opleidingsinstituut van het Alfacollege, de Hanzehogeschool en de RUG. Hiermee is de toekomst van het EPI-Kenniscentrum gegarandeerd. Eind 2016 en begin 2017 wordt gewerkt aan een actualisatie van het businessplan van het EPI-Kenniscentrum.

Ook is een begin gemaakt met de uitwerking van de Intentieverklaring Arbeidsmarkt Aardbevingsgerelateerde Bouw. Zo zijn er drie pilots opgezet om jongere werkzoekenden op te leiden en in laten stromen in de bouw en is er door de arbeidsmarktregio een projectplan 'Arbeidsbemiddelingscentrum Bouw&Techniek' uitgewerkt. Dit projectplan moet als een matchmaker gaan fungeren tussen werkzoekenden en werkgevers in de bouw en techniek. Voor beide projecten is een Rijkssubsidie aangevraagd (binnen de DWSRA-regeling). Door de G11-gemeenten wordt momenteel gewerkt aan een gezamenlijke inkoopkalender, met als doel inkoop meer en beter gestructureerd in te zetten voor de bevordering van lokale werkgelegenheid. Ook wordt door de G11-gemeenten gewerkt aan uniforme inkoopvoorwaarden met betrekking tot social return on investment (SROI). NCG heeft tot slot een subsidieregeling ingericht voor de cofinanciering van arbeidsmarktprojecten die opgezet worden vanuit de grondgedachte van de intentieverklaring.

5.8 Leefbaarheid

5.8.1 *Advisering stuurgroep leefbaarheid*

De stuurgroep leefbaarheid heeft in het vierde kwartaal de NCG positief geadviseerd over de volgende zaken:

- Vervolg spoor 1 leefbaarheidsprogramma NCG, in 2017 wordt € 9 miljoen opengesteld voor gemeentelijke projecten.
- Inzetten middelen Dorpsvisies en Landschap als cofinanciering.
  - De passages uit het inmiddels vastgestelde Meerjarenprogramma 2017-2021: Geografische afbakening uitbreiden van G9¹⁹ naar G11,5. Dit betekent een uitbreiding van de openstelling van de leefbaarheidprogramma's met Hoogezand-Sappemeer, Menterwolde en de MEER-dorpen (Engelbert en Middelbert, de periferie van de stad Groningen), onder voorwaarde dat er extra middelen beschikbaar komen.

¹⁹ G9 bestaat uit gemeenten Eemsum, Ten Boer, Delfzijl, De Marne, Bedum, Winsum, Appingedam, Slochteren en Loppersum.

- Stapeling tussen leefbaarheidsprogramma's daar waar mogelijk. Mits duidelijk is in de begroting welke subsidie of bijdrage voor welk programmaonderdeel is. Stapeling met het leefbaarheidsprogramma van de provincie wordt toegejuicht.
- Ongelabelde € 2,5 miljoen. De stuurgroep leefbaarheid heeft de NCG geadviseerd om de ongelabelde € 2,5 miljoen uit het leefbaarheidsprogramma Kansrijk Groningen als volgt te verdelen:
  - het Loket leefbaarheid een aanvullende bijdrage te geven van € 500.000,-, zodat de dienstverlening op hetzelfde niveau kan blijven in 2017 en 2018;
  - het programma Lokale energietransitie een aanvullende bijdrage te geven van € 150.000,- voor de financiering van actielijn 6 (realiseren van een coöperatieve zonnepark-ontwikkelaar);
  - de resterende ongelabelde middelen van € 1,85 miljoen blijven gereserveerd en in maart adviseert de stuurgroep de NCG definitief over het resterende deel.

Deze adviezen zijn door NCG verwerkt in het Meerjarenprogramma 2017-2021 en de bijdragen voor de verschillende onderdelen zijn (onder voorwaarden) toegekend.

5.8.2 *Uitvoering programma's*

Het Loket leefbaarheid heeft haar 1000ste aanvraag behandeld in december en blikst terug op een mooi jaar, waarbij wederzijds vertrouwen centraal staat. De G9 zijn geïnformeerd over de criteria, tendersystematiek en verdeling van de € 9 miljoen voor de gemeentelijke projecten (spoor 1).

In het vierde kwartaal is de provinciale subsidieregeling Snel Internet opengesteld, met onder andere een bijdrage van 5 miljoen euro van NCG. In december is de voorlopige inschrijving afgerond. Daaruit blijkt dat zeven partijen zich hebben ingeschreven. Daarmee lijkt de regeling een effectief instrument om de ambitie van volledige aansluiting van het aardbevingsgebied en de rest van de provincie Groningen met breedbandinternet te realiseren. De volgende stap is een definitieve inschrijving in het voorjaar 2017.

In november heeft Energie Coöperatie Ten Boer i.o. als eerste initiatief vanuit de subsidieregeling Lokale Energietransitie een bijdrage ontvangen vanuit Kansrijk Groningen.

5.9 **Cultureel erfgoed**

5.9.1 *Pilot Overschild*

In de kern van Overschild is een pilot gestart voor een drietal monumenten; de lokale molen, de pastorie en de kerk. Voor het mogelijk versterken van de pastorie en molen 'de Windlust' hebben in het vierde kwartaal van 2016 inspecties plaatsgevonden.

Voor de kerk in het dorp, die al eerder was geïnspecteerd, zijn op basis van de uitgevoerde berekeningen een drietal opties voor versterking gemaakt. Om deze drie opties te toetsen, is een bijeenkomst voor belanghebbenden voorbereid die medio januari plaatsvindt. Bij het toetsen moet worden gedacht aan historische en esthetische impact en functionele en technische kwaliteit.

Daarna wordt een keuze gemaakt die recht doet aan het monumentale karakter van het gebouw en aansluit bij het toekomstige gebruik. Bij de ideeënvorming over herbestemming van de kerk wordt ook de mening van het dorp betrokken.

- 5.9.2 *Bescherming beeldbepalende en karakteristieke panden*
NCG ondersteunt, faciliteert en werkt aan bewustwording en gevoel van urgentie op het gebied van bescherming van beeldbepalende en karakteristieke panden. Op 27 oktober heeft NCG hiervoor een tweede werkconferentie belegd voor de ambtenaren van de twaalf gemeenten die verantwoordelijk zijn voor de kerntaak erfgoed, de provincie en het Steunpunt Cultureel Erfgoed.

Mede op verzoek van NCG heeft de provincie Groningen in haar Provinciale Omgevingsverordening een bepaling opgenomen ten aanzien van de bescherming van beeldbepalende karakteristieke panden. NCG heeft duidelijke signalen ontvangen dat 'de omgeving' deze bepaling als een verbod percipieert, terwijl de intentie is om te komen tot een goede afweging of een pand beeldbepalend/karakteristiek is.

Om gemeenten financieel tegemoet te komen in het opstellen van de lijsten beeldbepalende en karakteristieke panden en ter ondersteuning voor het vaststellen van de ruimtelijke kwaliteit wordt met ingang van 2017 een eenmalig vouchersysteem ingevoerd.

Om verlies van beeldbepalende en karakteristieke panden te voorkomen heeft de provincie Groningen in de Provinciale Omgevingsverordening (POV) kaders vastgesteld met betrekking tot bescherming van cultureel erfgoed. Dit houdt in dat gemeenten hiervoor niet meer een eigen verordening op hoeven te stellen.

- 5.9.3 *Tijdelijke stuurgroep*
Op 31 oktober heeft er een eerste bijeenkomst plaatsgevonden van de tijdelijke stuurgroep, die bestaat uit het Rijk (OCW), de provincie, de 12 gemeenten in het aardbevingsgebied en NCG. Het doel van deze tijdelijke stuurgroep is om snel te komen tot een gezamenlijk en samenhangend erfgoedbeleid met een duidelijke taakverdeling en een solide financiële onderlegger.

- 5.9.4 *Het erfgoedloket en erfgoedteam*
In het vierde kwartaal is de uitvraag gedaan voor de aanbesteding van het erfgoedloket en het erfgoedteam die conform de geldende regels Europees moet worden aanbesteed. De gunning vindt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2017 plaats.

5.10 **Wonen**

Op 31 augustus is een brief door de C13 (13 Groningse woningcorporaties) gezonden aan de Tweede Kamer. Onderwerp was de aardbevingsproblematiek van de C13. Hierop is vanuit NCG een brief verzonden naar de C13 met onder andere het voorstel een werkconferentie te organiseren. De C13 heeft hier op 28 oktober positief op gereageerd. De werkconferentie vindt op 1 februari plaats. Naast de C13 zijn ook NAM, CVW en een afvaardiging van de gemeenten aanwezig.

Op 16 december heeft de evaluatie van Pilot 1a 'versterken en verduurzamen corporatiewoningen' plaats gevonden, in opdracht van de woningcorporaties en NAM. De totale pilot omvat 1650 woningen. Pilot 1a behelst 175 woningen. Een conclusie uit de eerste evaluatie, voor de eerste 175 woningen, is dat de bewoners tevreden zijn over het eindresultaat. Daarnaast is er veel winst te behalen door nog meer vanuit gezamenlijkheid te werken. Met deze inzichten wordt vervolgd gegeven aan de volgende 375 woningen.

6 Onderzoeken

6.1 Kennisontwikkeling

In het vierde kwartaal van 2016 is doorgewerkt aan de vorming van kennisclusters. Binnen het thema 'Gebouwen en Versterken' is inmiddels een cluster gevormd, met de partijen achter bouwinnovatiecentrum Building (o.a. Hanzehogeschool, TNO) als initiatiefnemers. Een eerste kennistafel met kennisvragers en kennisaanbieders heeft inmiddels als pilot plaatsgevonden op 2 oktober. Deze kennistafel is succesvol verlopen en vormt de basis voor een gezamenlijke kennisagenda. Ook is in het vierde kwartaal gewerkt aan een programma van eisen om tot een meerjarige aanbesteding te komen voor organisatie van de kennistafels, inclusief de ontwikkeling van een kennisloket.

Binnen het cluster Leefbaarheid worden voorbereidende gesprekken gevoerd om tot eenzelfde systematiek en output te komen zoals hierboven beschreven, met de RUG als regisserende partij. Een concreet programma van eisen wordt momenteel door de RUG uitgewerkt.

Voor het thema Ondergrond wordt door het Ministerie van EZ en SodM doorgewerkt aan een gezamenlijk kennisprogramma Effecten Mijnbouw, inclusief een wetenschappelijk adviespanel en een kennisplatform. NCG wordt betrokken bij het definiëren van onderzoeksbehoeften en dringt aan op het geven van prioriteit voor de vraagstukken rondom het Groningenveld.

6.2 Onderzoeken

In het vierde kwartaal is het onderzoek naar schades in en aan de randen van het aardbevingsgebied, uitgevoerd door de TU Delft, opgestart. Het onderzoek richt zich op de mogelijke oorzaken van schade aan gebouwen, ook daar waar bevingen niet de (enige) oorzaak kunnen zijn. Daarbij is specifieke aandacht voor complexe gevallen van schade waarbij verschillende oorzaken mogelijk of aannemelijk zijn. Ook wordt gekeken of en in welke mate de schade ook zou zijn opgetreden als er geen sprake was van mijnbouw. Het onderzoek richt zich op de twaalf gemeenten in het aardbevingsgebied, maar ook op de gemeenten Oldambt, Zuidhorn, Bellingwedde, Pekela, Veendam en Haren en het dorp Moddergat. Een team van deskundigen voert het onderzoek uit onder leiding van professor Jan Rots van de TU Delft. Daarnaast heeft NCG een begeleidingscommissie en klankbordgroep ingesteld die advies geven. In de begeleidingscommissie zitten vertegenwoordigers van maatschappelijke en bestuurlijke partijen en partijen die actief zijn in de ondergrond, zoals waterschappen, de Gasunie, AkzoNobel en Nedmag. De klankbordgroep bestaat uit vertegenwoordigers van dorpsverenigingen uit het gebied. Het onderzoek wordt naar verwachting in de zomer van 2017 afgerond.

In het vierde kwartaal zijn geen onderzoeksresultaten definitief opgeleverd. Wel zijn opdrachten verstrekt voor:

- Update van de NPR (aan NEN-commissie)
- Woningmarktontwikkelingen (aan CBS)
- Evaluatie koopinstrument (aan OTB)
- Vervolgonderzoek woningmarkt en leefbaarheid (aan OTB en CMO STAMM)
- Regionale woning marktindicator (aan OTB)
- Praktische uitwerking schadeprotocol CVW (aan Ecorys)

Ook is er een offerte-uitvraag gedaan voor de laatste fase van het onderzoek naar meetsystemen. Het gaat hier om een advies over de wenselijkheid van uitbreiding

op de bestaande meetsystemen. Fase 1 (werkconferentie over de behoeften van partijen) en fase 2 (inventarisatie bestaand instrumentarium) vormen daarvoor de basis.

7 Organisatie

Dit hoofdstuk biedt inzicht in de personele bezetting en afhandeling van klachten, WOB-verzoeken en burgerbrieven.

7.1 Personele bezetting

Het personeel van NCG is verdeeld over een directie in Groningen en Den Haag. Daarnaast werken er mensen op locaties in de regio; de versterkingspunten. De Arbiter Bodembeweging en de Commissie Bijzondere Situaties voeren onderdelen van het meerjarenprogramma uit en opereren onafhankelijk van NCG. NCG voorziet wel in de huisvesting en benodigde middelen. Op 12 december 2016 is NCG verhuisd van het tijdelijke kantoor aan de Waagstraat naar het definitieve pand aan de Paterswoldseweg in Groningen.

Het aantal medewerkers is in het vierde kwartaal toegenomen en er zijn een aantal stagiaires (3,33 fte) begonnen bij NCG. In de onderstaande tabel is de verdeling over de verschillende directies en afdelingen weergegeven.

Tabel 23: Personeel op 31-12-2016

	Fte's
Directie Groningen	120,39
Locatie Waagstraat	78,49
Versterkingspunten	41,65
Directie Den Haag	16,6
Totaal NCG	136,74
<i>Waarvan stagiaires</i>	3,33
Arbiters	5,6
Commissie Bijzondere Situaties	3,5

7.2 Afhandeling van klachten, burgerbrieven en Wob-verzoeken

7.2.1 Klachten

Klachten hebben betrekking op gedragingen van de NCG of personen die onder verantwoordelijkheid van de NCG werkzaam zijn.

Wanneer iemand zich schriftelijk of telefonisch richt tot NCG met een uiting van ontevredenheid over hoe (een medewerker van) NCG zich in een bepaalde gelegenheid jegens klager of een derde heeft gedragen, kan sprake zijn van een klacht. Als blijkt dat er sprake is van een klacht, en deze aan de overige formele vereisten van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) voldoet, dan wordt de klacht formeel in behandeling genomen.

NCG probeert klachten zoveel mogelijk informeel op te lossen. Dit betekent dat snel en persoonlijk (telefonisch) contact wordt opgenomen met de klager. Hiervoor is het Voorschrift interne klachtbehandeling NCG vastgesteld. Wanneer de klacht niet informeel kan worden opgelost, volgt een formele afhandeling.

Tabel 24. Klachten

Klachten	Ontvangen klachten	Niet bestemd voor NCG	Informeel afgehandeld	Formeel afgehandeld
Oktober	7	4	3	-
November	3	1	2	-
December	1	-	1	-
Totaal Q4	11	5	6	-

De vijf klachten die niet in behandeling zijn genomen hadden betrekking op de uitvoering van de waardevermeerderingsregeling door het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN). Omdat SNN een eigen klachtenprocedure kent, zijn de klachten ter afhandeling doorgezonden naar SNN.

Van de klachten die informeel zijn afgehandeld had één klacht betrekking op het inkoopbeleid van NCG. Hier heeft een gesprek met de klagers plaatsgevonden. Drie klachten hadden betrekking op het uitblijven van een (tijdige) reactie op correspondentie. In alle gevallen is alsnog gereageerd op de correspondentie. De overige twee klachten hadden betrekking op (vermeend) beleid van NCG. In beide gevallen is contact opgenomen met de klagers. De klachten zijn naar tevredenheid van de klagers afgehandeld.

Daarnaast is de Onafhankelijke Raadsman het meldpunt voor klachten over de afhandeling van een schadeclaim door NAM, CVW en NCG. Klachten over bouwkundige versterking door NAM, CVW en NCG kunnen ook worden gemeld bij de Raadsman.

7.2.2

Burgerbrieven²⁰

De registratie en afhandeling van burgerbrieven bij NCG is een werkproces dat in de loop van 2016 is aangepakt. Daardoor heeft niet over alle 12 maanden eenzelfde registratie plaatsgevonden. Dat betreft vooral het monitoren van de wettelijke afhandelingstermijnen (30 dagen met mogelijkheid van verlenging van 30 dagen). Onderstaand overzicht geeft daarom alleen het totale percentage afgehandelde burgerbrieven weer. In 2017 verfijnt NCG dit werkproces verder door ook scherper te monitoren op de wettelijke afhandelingstermijnen.

Tabel 25: Burgerbrieven

Soort	Aantal	Afgehandeld	%
E-mails	810	592	73
Brieven	72	57	79
Totaal 2016	882	649	74

7.2.3

Wob-verzoeken

De Wet openbaarheid van bestuur (Wob) regelt het recht op informatie van de overheid. Wanneer een burger meer wil weten over beleid en uitvoering, kan hij een verzoek doen tot openbaarmaking van bepaalde overheidsinformatie. Op de volgende pagina staat een overzicht van de Wob-verzoeken in het vierde kwartaal.

²⁰ Definitie burgerbrief: Elk schriftelijk stuk dat een overheidsinstantie van een burger ontvangt, niet zijnde aanvragen, bezwaarschriften, klaagschriften en WOB-verzoeken. Ook het begrip 'burger' kent een brede definitie (groepen burgers, bedrijven en organisaties).

Tabel 26. Wob-verzoeken

Wob-verzoeken	Ontvangen Wob-verzoeken	Afgehandeld	In behandeling
Oktober	1	1	-
November	-	-	-
December	1	-	1
Totaal Q4	2	1	1

8 Financiën

Deze financiële rapportage bevat informatie over de bestedingen van NCG over 2016. Daarnaast heeft de Tweede Kamer verzocht om additionele informatie over het Meerjarenprogramma Aardbeving en Kansrijk Groningen (MJP) en over de bestedingen uit het bestuursakkoord. Deze aanvullende informatie vormt onderdeel van deze rapportage.

8.1 Meerjarenprogramma (MJP) en geactualiseerde meerjarenbegroting

De meerjarenbegroting loopt van 2016 tot en met 2024. Bij de vaststelling van de Voorjaarsnota 2016 is voor de duur van het programma € 430 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan € 334 miljoen voor het programmabudget en € 96 miljoen voor het apparaatskostenbudget. Voor het programmabudget is een bedrag van € 244 miljoen beschikbaar gesteld uit de gasbaten. De hieraan gerelateerde begrotingsartikelen kennen een 100% eindejaarsmarge. Dit houdt in dat budget dat in een bepaald jaar niet wordt benut, meegenomen kan worden naar volgende jaren en derhalve beschikbaar blijft voor de uitvoering van het MJP.

In de looptijd van NCG doen zich een aantal verrekeningen voor die hun vertaling krijgen in een wijziging van de lopende begroting van dat jaar en soms voor de begrotingsjaren daarna. Denk hierbij aan verrekeningen met de gemeenten die via het Gemeentefonds lopen. Aanpassingen van de begroting en meerjarenraming kunnen ook het gevolg zijn van het toepassen van een inflatiecorrectie op de budgetten of bijvoorbeeld door een (tijdelijke) teruggave van budget. In de onderstaande tabellen wordt een overzicht gegeven van:

- De geactualiseerde meerjarenbegroting NCG na mutaties.
- Begrotingswijzigingen/overhevelingen van middelen naar andere overheidslichamen.
- Begrotingsmutaties NCG.

Begrotingswijzigingen en mutaties worden nader toegelicht.

Tabel 27. Meerjarenbegroting NCG (geactualiseerd) (bedragen x € 1.000)

Middelen binnen begroting NCG	EJ-marge 100%	Totaal	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	OCW restant
Totaal		393,0	92,4	89,6	34,4	33,6	31,9	25,9	21,9	18,9	18,4	26,0
A. Apparaatskosten NCG (art. 40)	nee	96,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	11,0	10,0	7,0	8,0	0,0
B. Programmakosten NCG (art. 15)	mix	297,0	80,4	77,6	22,4	21,6	19,9	14,9	11,9	11,9	10,4	26,0
B.1 Verduurzaming (Niet-Relevant)	ja	107,4	57,4	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
B.2 Verduurzaming (Relevant)	nee	21,5	0,0	6,0	5,8	5,7	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
B.3 Scholenprogramma NCG (OCW)	nee	50,0	0,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	26,0
B.4 Fonds Achterstallig Onderhoud en Inzet Woningmarkt	ja	14,0	9,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
B.5 Onderzoeksbudget	ja	29,1	2,1	3,0	3,0	3,0	3,0	6,0	3,0	3,0	3,0	0,0
B.6 Compensatie gemeenten	ja	20,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
B.7 Werkbudget	ja	55,0	7,9	6,6	6,6	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	4,4	0,0
B.8 Bijdrage RVO tbv NCG	ja	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabel 28. Begrotingswijziging / overhevelingen naar andere overheidslichamen (bedragen x € 1.000)

Begrotingswijzigingen / -overhevelingen naar andere overheidslichamen	EJ-marge 100%	Totaal	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	OCW restant
Totaal		-18,5	-18,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
B. Programmakosten NCG (art. 15)	mix	-18,5	-18,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
B.1 Verduurzaming (Niet Relevant)	ja	-17,6	-17,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
B.5 Onderzoeksbudget	ja	-0,9	-0,9									
B.8 Bijdrage RVO tbv NCG	ja	0,1	0,1									

Verduurzaming (niet relevant; wel eindejaarsmarge)

De NCG heeft in het kader van het scholenprogramma met de gemeenten, de betrokken scholenbesturen en het ministerie van OCW een bestuurlijke afspraak gemaakt over de verdeling van de rijksbijdrage van € 73,5 miljoen, die loopt via het gemeentefonds. Een eerste verrekening van € 17,6 miljoen heeft in 2016 plaatsgevonden.

Onderzoeksbudget

Een begrotingsbedrag van € 0,9 miljoen is overgeheveld naar het ministerie van I&M voor onderzoek verricht naar de aardbevingsbestendigheid van de industrie.

Bijdrage RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland)

Voor de uitvoering van de aanvullende opdracht "verzorgen klantencontact NCG" is separaat budgetruimte gevormd.

Tabel 29. Begrotingsmutaties (bedragen x € 1.000)

Begrotingsmutaties	EJ-marge 100%	Totaal	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	OCW restant
Totaal		-18,5	-18,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
B. Programmakosten NCG (art. 15)	mix	-18,5	-18,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
B.2 Verduurzaming (Relevant)	nee	-18,5	-18,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

Verduurzaming (relevant; geen eindejaarsmarge)

Op het onderdeel verduurzaming van het MJP is dit voorjaar binnen de EZ-begroting in totaal € 40 miljoen beschikbaar gemaakt, waarvan € 18,5 miljoen in 2016. Deze € 18,5 miljoen wordt dit jaar niet benut. Omdat de totale € 40 miljoen beschikbaar moet blijven voor verduurzaming zal de € 18,5 miljoen die in 2016 onbenut is gebleven beschikbaar gemaakt worden binnen de EZ-begroting in de jaren waarin deze middelen benodigd zijn.

8.2 Uitgaven lopend jaar

Bij de Voorjaarsnota 2016 zijn extra middelen toegekend aan het MJP met name voor verduurzaming (waardevermeerdering en versterking van panden). Deze extra middelen zijn geraamd voor het jaar 2016. Voor deze posten geldt dat hierop de 100% eindmargeregeling van toepassing is. Bij VJN 2017 zal op basis van de nieuwere planvorming een aangepaste raming worden opgenomen.

Tabel 30. Uitgaven in 2016 (bedragen x € 1.000)

Middelen binnen begroting NCG	EJ-marge 100%	Begroting 2016 (geactual iseerd)	Cum. uitgaven t/m kw. 4	Cum. uitgaven t/m kw. 3	Uitgaven in kw 3
		92,4	20,2	8,6	11,6
A. Apparaatskosten NCG (art. 40)	nee	12,0	11,9	3,0	8,9
B. Programmakosten NCG (art. 15)	mix	80,4	8,3	5,6	2,7
B.1 Verduurzaming (Niet-Relevant)	ja	57,4	0,0	0,0	0,0
B.2 Verduurzaming (Relevant)	nee	0,0	0,0	0,0	0,0
B.3 Scholenprogramma NCG (OCW)	nee	0,0	0,0	0,0	0,0
B.4 Fonds Achterstallig Onderhoud en Inzet Woningmarkt	ja	9,0	0,0	0,0	0,0
B.5 Onderzoeksbudget	ja	2,1	1,1	0,2	0,9
B.6 Compensatie gemeenten	ja	4,0	5,3	4,0	1,3
B.7 Werkbudget	ja	7,9	1,7	1,4	0,3
B.8 Bijdrage RVO tbv NCG	ja	0,1	0,1	0,0	0,1

Fonds achterstallig onderhoud en inzet woningmarkt

De NCG heeft in totaal € 14 miljoen beschikbaar voor een regeling achterstallig onderhoud (€ 4 miljoen) en voor het opzetten van een woonbedrijf (€ 10 miljoen). Voor 2016 is een totaal bedrag van € 9,0 miljoen begroot. Het onderhoudsfonds wordt momenteel aanbesteed. De uitbetalingen starten in 2017. Daarnaast werkt de NCG aan de oprichting van het woonbedrijf. Het woonbedrijf richt zich onder meer op het voorzien in wisselwoningen en het opkopen en beheren van woningen die voortkomen uit de aardbevingsproblematiek. Woningen voor opkoop zijn in juni 2016 geselecteerd. De doorlooptijd tot definitieve aankoop bedraagt minimaal 6 maanden. De eerste uitgaven worden in 2017 verwacht.

Onderzoeksbudget

De daadwerkelijke uitgaven op onderzoeken komen minder snel tot stand dan voorzien als gevolg van een lange voorbereidingstijd/aanbestedingsroute van sommige onderzoeken. De specificatie van de opdrachten is vaak complex en uniek. Het onderzoek voor de NPR (Nederlandse Praktijkrichtlijn aardbevingen) is in het laatste kwartaal aanbesteed voor € 4 miljoen. De uitgaven voor dit onderzoek vinden plaats in 2017 en 2018.

Compensatie gemeenten

NCG heeft de eerste 5 jaar jaarlijks € 4,0 miljoen gereserveerd in haar begroting voor de compensatie van de door gemeenten en provincie Groningen extra benodigde inzet. Het beschikbare budget is door gemeenten ingezet voor de uitvoering van het meerjarenprogramma en de versterkingsactiviteiten die worden verricht binnen de gebiedsgerichte aanpak. Dit betreft onder andere de aan de versterkingsopgave gerelateerde taken ten aanzien van vergunningverlening, toezicht en handhaving, monumenten, openbare ruimte en ruimtelijke kwaliteit. In 2016 is naast de reguliere jaarvergoeding ook nog een nabetaling van € 1,3 miljoen gedaan over de laatste 4 maanden van 2015.

Werkbudget

Het achterblijven van de uitgaven budget heeft een aantal oorzaken. In het werkbudget is ruimte opgenomen om de potentiële groei van de apparaatskosten (boven de formatie van 104 fte) te kunnen financieren. Gegeven het uitgavenniveau

van de apparaatskosten in 2016 is deze beschikbaarheid nog niet noodzakelijk gebleken. De gerapporteerde bezetting in hoofdstuk 7 van 137 fte betreft een momentopname. Een aanzienlijk deel van de bezetting is gedurende het jaar aangenomen.

Daarnaast zijn in 2016 een aantal (samenwerkings-)initiatieven gestart waarvan de uitgaven pas in 2017 worden verantwoord. Het betreft onder meer werkzaamheden voor inventarisaties van het scholenprogramma en erfgoedprogramma en bijdragen aan kennis instituten en de opzet van contactpunten (bedrijvenloket).

8.3 Bestuursakkoord en aanvullende afspraken

Naast de middelen die vanuit het Rijk beschikbaar zijn gesteld voor het MJP is destijds via het bestuursakkoord en aanvullende bestuursakkoord totaal € 1,2 miljard geraamd voor de verschillende maatregelen in Groningen. Deze middelen zijn ingebracht door NAM en door de provincie. In het aanvullend akkoord zijn destijds regelingen vermeld waarvoor nog geen financiële uitwerking was opgenomen. Inmiddels heeft deze uitwerking plaatsgevonden en daarmee is het totale bedrag opgelopen naar € 1,3 miljard.

Tabel 31. Bestuursakkoord + aanvullende toezeggingen (bedragen x € 1 mln.)

	Plafond bedrag	Akkoord 2014 t/m 2018	Aanvullend akkoord 2014 t/m 2018	Totaal akkoord 2014 t/m 2018	Aanvullende toezeggingen	Totale middelen	Cum. uitgaven t/m kw 4	Cum. uitgaven t/m kw 3	Uitgaven in kw 4
Totaal		1.182,5	110,0	1.292,5	7,0	1.299,5	1.249,1	1.089,3	159,8
NAM		1.125,0	110,0	1.235,0	7,0	1.242,0	1.191,6	1.056,8	134,8
Spoor 1: Veiligheid en preventieve vertsterking	nee	600,0	0,0	600,0		600,0	393,5	316,7	76,8
Spoor 2: Schade afhandeling *	nee	250,0	0,0	250,0		250,0	557,2	520,3	36,9
Spoor 2: Overig instrumentarium (waardevermindering -vermeerdering, nieuwbouw, commissie bijz. situaties, regeling achterstallig onderhoud, opkoopregeling)	ja/nee	150,0	60,0	210,0		210,0	164,5	159,6	4,9
Spoor 3: Leefbaarheid	ja	60,0	0,0	60,0		60,0	13,2	10,4	2,8
Spoor 4: Economisch perspectief	ja	65,0	0,0	65,0		65,0	39,1	39,1	0,0
Aanvullend pakket stad Groningen	ja	0,0	50,0	50,0		50,0	24,1	10,7	13,4
Bijdrage NAM aan programma NCG	ja				7,0	7,0	0,0	0,0	0,0
Provincie/gemeenten		57,5	0,0	57,5	0,0	57,5	57,5	32,5	25,0
Spoor 3 Leefbaarheid	ja	25,0	0,0	25,0		25,0	25,0	0,0	25,0
Spoor 4: Economisch perspectief (provincie)	ja	32,5	0,0	32,5		32,5	32,5	32,5	0,0

* Zie nadere toelichting bij 'Kostenverhouding schadeafhandeling'

NAM

Een aanpassing in de rapportagemethode van NAM leidt tot een versnelling in de rapportage en maakt het mogelijk om in deze kwartaalrapportage de eindejaarscijfers van NAM te rapporteren. In de vorige kwartaalrapportage zijn de uitgaven tot en met augustus 2016 verantwoord. De periodecijfers hebben dan ook eenmalig betrekking op vier maanden.

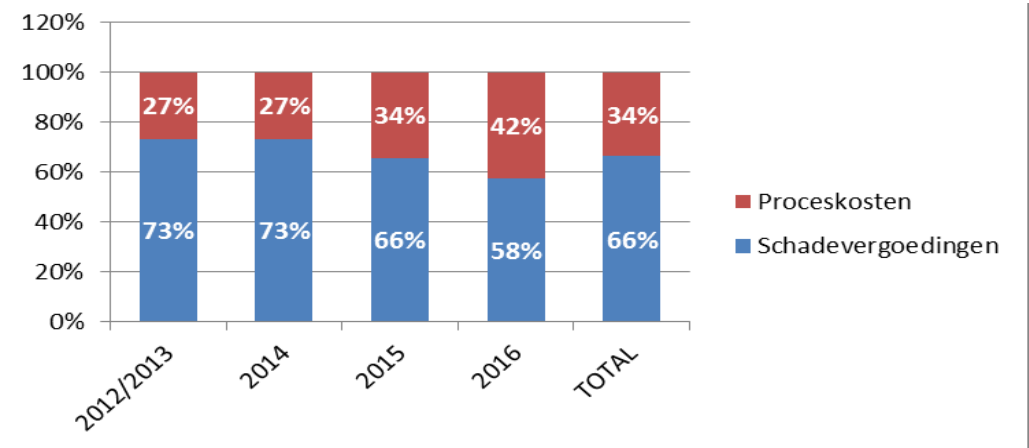
Enkele Stad Groningen nieuwbouw projecten werden nog onder 'Spoor 2: Overig instrumentarium - Nieuwbouw' gerapporteerd. Dit is met ingang van het vierde kwartaal aangepast.

Zoals uit het overzicht blijkt zijn de kosten voor NAM voor schade significant hoger dan ten tijde van het ondertekenen van het bestuursakkoord was voorzien.

Kostenverhouding schadeafhandeling

In de periode augustus 2012 tot en met december 2016 is € 464 miljoen besteed gerelateerd aan schade door bodembeweging. Daarvan is € 307,9 miljoen besteed aan directe kosten voor schadecompensatie of schadeherstel. Een bedrag van € 156,1 miljoen is besteed aan het proces van schadeafhandeling. Dit betekent dat 66% van de uitgaven voor schadeafhandeling is besteed aan directe kosten voor schadecompensatie en schadeherstel. Tot en met 2014 bedroeg dit percentage 73%. Dit is vervolgens gezakt naar 66% in 2015 en 58% in 2016. Daarmee is een trend waarneembaar. Dit is terug te zien in onderstaande tabel en grafiek.

Grafiek 1. Schadekosten ratio 2012-2016²¹

Tabel 32. Schadekosten ratio 2012-2016²²

	2012/2013	2014	2015	2016	Totaal
Proceskosten	8,9	32,8	66,8	47,7	156,1
Schadevergoedingen	24,5	90,5	128,2	64,7	307,9
Totaal	33,3	123,3	195,0	112,4	464,0*

*In de tabel bestuursakkoord is een bedrag van € 557,2 miljoen weergegeven gerelateerd aan schade. Dit hogere bedrag is inclusief opkoop van woningen en de aardbevingsgerelateerde kosten gemoeid met het Forum in Groningen. Dat is hier buiten beschouwing gelaten.

Uit de cijfers blijkt dat de verhouding tussen de kosten voor schadeherstel en overige kosten in de loop van de tijd is veranderd. NAM wijst erop dat dit deels

²¹ Gegevens in deze grafiek zijn gebaseerd op gegevens van NAM zoals ontvangen op 31 januari 2017 om 13:07 uur.

²² Gegevens in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens van NAM zoals ontvangen op 31 januari 2017 om 13:07 uur.

voortvloeit uit het toegenomen aantal meldingen van relatief kleine schades. Deze doorlopen dezelfde procedure als alle andere meldingen. De proceskosten nemen daarmee verhoudingsgewijs toe. Daarnaast is het denkbaar dat de recente toename van het aandeel C-schades hierin een rol speelt.

Provincie

De provincie heeft gemeld dat voor spoor 3 het volledige beschikbaar gestelde bedrag voor Leefbaarheid (€ 25 miljoen) is toegekend.

Nationaal Coördinator Groningen

Postbus 3006 | 9701 DA Groningen

T 088 041 44 44

info@nationaalcoordinatorgroningen.nl

www.nationaalcoordinatorgroningen.nl

